

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 20 Maj 1909, kl. 10 f. m.

*Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande N:o 16,
angående Andra Kammarens fattade beslut rörande skrif-
velse till Kungl. Maj:t om upphörande af tullbevakningens
patrullering medelst segling och rodd å vissa kuster m. m.*

Andra Kammaren har på framställning af sitt fjärde tillfälliga utskott med anledning af herr Thorssons motion N:o 234 för sin del beslutat, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller:

dels om utredning i syfte att kustbevakningens patrullering genom *segling* och *rodd* å vissa af våra kuster måtte helt eller delvis upphöra, samt i ersättning för den eventuellt indragna, dyrare sjöpatrulleringen måtte, om så anses nödigt, å mera trafikerade platser anställas kustuppsyningsmän för bevakningens upprätthållande,

dels ock undersöka, huruvida icke ett närmare samarbete kan åstadkommas emellan den inre och yttre bevakningen i syfte att å mindre hamnplatser, använda samma personal för såväl den inre som den yttre bevakningen.

Sedan sagda beslut delgifvits Första Kammaren, har kammaren hänvisat frågan till sitt andra tillfälliga utskott. Till stöd för sin hemställan har motionären anfört bland annat:

Tullbevakningen af våra gränser såväl till lands som sjöss har tid efter annan genomgått vissa förändringar, afsedda att afpassa densamma efter rådande växlingar, på såväl handels- som det tullpolitiska området. Därvid har dock sjöpatrulleringen allt intill senaste tid hufvudsakligen skett med rodd- och segelbåtar, med det undantag i fråga om segelbåtarna,

att under år 1907 försök anställdes att medelst motorer göra dessa mera framkomliga.

På begäran af Kungl. Maj:t ställde 1908 års Riksdag till förfogande 20,000 kronor för ytterligare anskaffning af motorer, och af allt att döma stå vi inför en hastig och dyrbar utveckling på detta område. Enligt hvad som framgår af de yttranden, hvilka afgifvits af kustbevakningsbefälet i denna fråga, skulle den årliga båtlegan komma att höjas med *minst åttio procent* jämte skyldighet för *tullverket* att för *motorernas driftvande tillhandahålla det nödvändiga bränslet*. För denna dubbla stegring i den årliga underhållskostnaden skulle visserligen patrulleringsområdena något utvidgas och, som Kungl. Maj:t i 1908 års proposition uttrycker sig, »personalens antal i *någon mån minskas*».

Som häraf synes framgå, har Riksdagen att emotse en ökning i kostnaderna för bevakningen i tvenne afseenden, först ifråga om den nu under utredning varande nya lönestaten för tullverkets personal (hvaraf särskildt de, som äro anställda vid den yttre bevakningen, med nu gällande lönestat, äro lägre aflönade än sina kolleger i den inre bevakningen) och sedan i förhöjdt anslag till anskaffande af motorer i bevakningsbåtarna. Det är helt naturligt Riksdagens plikt att sörja för att icke tullverkets personal blir vare sig i tjänstgörings- eller i ekonomiskt hänseende sämre ställd än statens tjänstemän inom andra grenar af förvaltningen, men i samband med dessa löneregleringar måste Riksdagen tillse, att icke gamla byråkratiska former och åskådningar omöjliggöra utnyttjandet af arbetskraften på det mest ändamålsenliga sättet. Det synes mig, att den kinesiska mur, som sedan gammalt skilt den yttre och inre bevakningen åt inom tullverket och som kostat svenska staten ansevärliga summor, nu skulle kunna raseras, så att t. ex. en liten stad, där trafiken icke är af större dimensioner, än med en klok arbetsfördelning såväl den yttre som inre bevakningen kunde anförtros åt samma personer, detta icke längre till följd af byråkratiska former skulle förhindras. Hittills har det helt enkelt ansetts som omöjligt, att en person, som antagits till yttre bevakning, kunnat sköta den inre och tvärtom. Den förmedlande länken emellan de båda grenarne af bevakningen skall väl vara tullförvaltaren. Han har nämligen i uppdrag att i viss mån äfven öfvervaka den yttre bevakningen, och för denna tjänst utgår ett större eller mindre bidrag i form af båtlega till underhåll af en båt — som ytterst sällan användes för bevakning af personalen. Så långt vågar jag mig icke gå, att jag föreslår de båda grenarnes sammanslagning, men jag dristar mig påkalla en undersökning i afsikt att åstadkomma ett intimare sam-

arbete dem emellan. Vidare dristar jag mig påkalla undersökning i syfte att borttaga sjöpatrulleringen å *vissa sträckor* af vår kust, så att *båtlegor* så långt möjligt inbesparas samt att bevakningen ordnas så, att uppsyningsmän placerades på tätare bebyggda platser. Där bevakningen kan ytterligare inskränkas, vore det väl ej omöjligt att för kustbevakningen anställa personer efter samma principer som t. ex. gränsstationsföreståndarne vid norska gränsen. Våra grannland Tyskland och Danmark ha, såvidt jag vet, sin kustbevakning ordnad med hufvudsakligen landsbevakning.

Då 1902 års tullstatskommitté behandlade frågan om gränsbevakningen i Lappmarken, yttrade kommittén, »att den inkomst, statsverket kunde förvänta af införseln till dessa trakter, näppeligen kunde uppväga utgifterna för den nödtorftigaste gränsbevakning därstädes». Kommittén föreslog därför endast tillfällig bevakning af dessa gränssträckor. En noggrann undersökning skulle helt säkert ge vid handen, att för anse- nliga sträckor af vår kust kunde framställas liknande frågor, som 1902 års kommitté gjorde för bevakningen af lappmarksgränsen. Hur ställer sig kostnaden? Hvad är resultatet?

Jag har genom en tjänsteman i generaltullstyrelsen erhållit en »förteckning öfver de af kust- och gränsbevakningspersonalen i Sverige under åren 1899—1908 gjorda tullbeslag». Denna förteckning fogas som bilaga till motionen och jag vill endast här göra några kompletteringar. Under *tio år* ha gjorts 43 tullbeslag af kustbevakningen inom följande kustbevakningsdistrikt, nämligen Göteborg 11, Marstrand 1, Lysekil 3, Strömstad 2, Falkenberg 1, Halmstad 3, Helsingborg 4, Landskrona 2, Malmö 8, Simrishamn 1, Kalmar 3, Västervik 2, och Nyköping 1. Värdet af de beslagtagna varorna kan sättas till omkring 1,500 kronor. Ser man närmare på den specificerade förteckningen, framgår däraf oförtydligt, att intet organiseradt smuggeri numera bedrifves vid våra kuster. Under samma tid ha *inga beslag* gjorts inom följande bevakningsdistrikt, nämligen Dalarö, Furusund, Öregrund, Gäfle, Söderhamn, Hudiksvall, Sundsvall, Härnösand, Örnsköldsvik, Umeå, Skellefteå, Piteå, Luleå, Haparanda, Mem, Visby, Oskarshamn, Karlskrona, Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg, Åhus, Ystad, Trelleborg och Varberg.

Som af föregående framgår, har värdet af det under *tio år* beslagtagna godset icke betäckt aflöningen till *en jaktuppsyningsman för ett år*. Men under samma tid hafva säkerligen aflöning och båtlegaafgifter för kustbevakningspersonalen uppgått till omkring 4 miljoner kronor. För 1909 utgår i båtlega till den egentliga bevakningspersonalen (häri ej

inräknadt tullförvaltare- och kustbevakningschefer) omkring 75,000 kronor samt aflöning till samma personal omkring 525,000 kr. eller tillsammans omkring 600,000 kr.

Som jag förut erinrat om, sitter nu en kunglig kommitté för att förbereda en ny aflöningsstat; det vore önskligt, om denna stat kunde åtföljas af en omorganisationsplan, hvarigenom den yttre bevakningen trots den tilltänkta löneförhöjningen kunde blifva mindre kostbar. Den därigenom ledigvordna personalen kunde helt säkert delvis placeras inom den inre bevakningen, där personalen enligt en till kungl. generaltullstyrelsen ställd skrifvelse har å de större tullplatserna en medeltjänstgöringstid af 14 à 16 timmar och å de mindre 13 à 15 timmar pr dygn. För öfrigt finge helt naturligt här som annorstädes om organisationen ske i mån af afgang från tjänsten.

Andra Kam-
marens ut-
skotts
yttrande.

Motionären har framhållit, huru tullbevakningen vid Sveriges kuster under tidernas lopp genomgått flere förändringar allt efter växlingen af sättet för handelsförbindelsernas uppehållande och landets varierande tullpolitiska läge. Det var ju naturligt, att en kustbevakning, som, på den tid då all samfärdsel sjöledes skedde medelst segelfartyg, kunde anses fylla alla berättigade kraf på effektivitet, måste undergå förändring i och med ångfartygens öfvertagande af varuutbytet för att äfven då kunna fylla sin uppgift. De förändringar vårt kustbevakningssystem genomgått äro dock ej stora, men från att i äldre tider hafva utgjorts af ensamt sjöbevakning, öfvergick man i en senare tid till företrädesvis landtbevakning. Denna kustbevakning var ursprungligen till största delen beriden, för att hastigare kunna förflytta sig längs stranden, men ändrades detta under 1800-talets senare del, så att för närvarande beridna kustvakter endast finnas vid Haparanda och på Öland, hvarjämte samtidigt en återgång till ökad sjöbevakning ägde rum. Enligt tullverkets tjänstgöringsreglemente, som daterar sig från 1831, skall sjöbevakningen patrullera för att hindra, upptäcka och beifra seglationsbrott samt oloflig införsel, utförsel eller transport af handelsvaror, medan kustbevakningen till lands utom en motsvarande uppgift äfven hade att vid inträffande skeppsbrott, strandningar och annan sjöskada utöfva nödig tillsyn och bevaka kronans rätt.

Enligt 1909 års utgiftsstater för tullverket består kustbevakningen af följande personal:

2 kustbevakningschefer.

Sjöbevakning:

- 1 öfveruppsyningsman,
- 1 uppsyningsman och
- 2 vaktmästare (anställda å kustbevakningsångaren i Haparanda),
- 41 jaktuppsyningsmän,
- 65 kustuppsyningsmän och
- 147 kustroddare.

Landtbevakningen:

- 1 kustbevakningsförförman,
- 37 kustvakter.

Summa 297 personer med ett årligt anslag af öfver 400,000 kronor.

Bevakningen till sjös bestrides af sjöbevakningen, hufvudsakligen medelst större eller mindre seglande tulljakter eller tullbåtar, som af bevakningspersonalen anskaffas och underhållas mot ersättning genom å tullverkets stat upptagen båtlega.

Med undantag för bevakningsdistrikten Göteborg och Bohuslän och Halland samt Skåne och Blekinge, där kustbevakningspersonalen lyder under respektive två chefer, är personalen i öfrigt indelad distriktsvis och sorterar under vederbörande tullförvaltare samt i Stockholm och Göteborg under öfverinspektoren vid vederbörande tullbevakningsinspektion. Sammanhanget mellan yttre och inre bevakningen förefaller dock vara väl löst, och synes hufvudsakligen bestå i kustuppsyningspersonalens skyldighet att till vederbörande tullförvaltare inlämna rapport om sjöbevakningens utförande samt eventuella beslag. Motionären har anført den ringa mängd beslag, som gjorts af kustbevakningen under åren 1899—1908, och angifvit, att medan värdet af dessa beslag uppgå till sammanlagdt cirka 1,500 kronor, utgöra kostnaderna för bevakningen cirka 400,000 kronor pr år. Genom hvad utskottet inhämtat från generaltullstyrelsen har i enlighet med bifogade förteckning de beslag, som under åren 1889—1908 blifvit gjorda genom kustbevakningen, varit stadda i ett så godt som ständigt aftagande. Det framgår äfven af samma förteckning, att beslagen så godt som uteslutande skett vid de delar af kusten, som gränsa mot andra länder, Haparanda distrikt, några af Skånes distrikt, samt Strömstads distrikt.

Nu torde man nog med fog kunna säga, att en jämförelse mellan beslagens storlek och bevakningskostnaderna ej bör göras eller i allt fall ej kan tillmätas någon betydelse, då det ju kan förutsättas, att smuglingen skulle i afsevärd grad hafva ökats, om ej kustbevakningen

funnits, och att denna, om den ock ej gjort några afsevärda beslag, dock i så måtto verkat gynnsamt, att den afhållit från smugglingsförsök. Ensamt ur denna synpunkt synes det utskottet vara tydligt, att en kustbevakning ej endast är behöflig utan nödvändig, men frågan är huruvida den nuvarande organisationen af densamma fyller de kraf, som i vår tid kunna och böra ställas på densamma, eller om ej en omorganisation bör kunna medföra afsevärda fördelar för det allmänna.

Sedan utskottet af anförda skäl med stöd af bestämmelserna rörande kustbevakningen i vissa främmande land funnit, att vid kala kuster landtbevakningen kommer så godt som uteslutande till användning, medan vid kuster omgifna af skärgård sjöbevakningen får träda i stället, erinrar utskottet, att vårt lands kustnatur är växlande, på vissa ställen kal och skärgårdsfattig samt på andra ställen försedd med stora, vidstäckta skärgårdar, hvarefter utskottet fortsätter:

Ett för hela landet likartadt bevakningssystem såsom det för närvarande är ordnad, synes därför ej kunna anses vara det ur olika synpunkter bästa, utan torde detsamma lämpligare böra ordnas med tagen hänsyn till beskaffenheten af de olika kuststräckor, som skola bevakas.

Vid bedömandet af bevakningens effektivitet synes äfven hänsyn böra tagas till det förhållande, att förut, när det nuvande systemet genomfördes, så godt som all samfärdsel skedde medelst segelfartyg, och att kommunikationerna i land voro dåliga. Sedan dess har allt större del af varuinförseln öfvertagits af ångfartyg, samfärdsmedeln till lands afsevärdt förbättrats och, ej minst viktigt, ett vidt utbredt nät af telefonförbindelser kommit till stånd, allt förhållanden, som synas utskottet kunna inverka vid val af system för olika delar af landet.

Det förefaller dock, som om en extra landtbevakning skulle å vissa sträckor af kusten kunna vara tillfylles, särskildt med hänsyn till vårt utvecklade telefonväsende, hvarigenom snabba underrättelser kunna lämnas till närmaste bevakningsplats, medan åter behof af modernare bevakningsfartyg torde kunna göra sig gällande å andra sträckor af landet, hvarjämte ekonomisk fördel möjligen kan vinnas genom att kustbevakningen i större utsträckning underordnas tullförvaltarna i de respektive distrikten.

Som för närvarande en omreglering af tullverkets stater pågår, och som denna sannolikt äfven kommer att innefatta någon omorganisation af tullverket, anser utskottet det vara af särskild betydelse, att den af motionären väckta frågan blir uppmärksammas.

I likhet med Andra Kammarens utskott finner utskottet det vara af betydelse, att den af motionären väckta frågan blir uppmärksammas.

Utskottet har emellertid inhämtat, att för närvarande genom sakkunniga, tillkallade af chefen för kungl. finansdepartementet, granskning för den af Andra Kammarens utskott omförmälda omreglering af tullverkets stater verkställes, att de sakkunniga på grund af sin instruktion hafva att taga under öfvervägande, bland annat, huruvida några förändringar beträffande själfva organisationen af tullverket med hänsyn till rådande förhållanden vore af behofvet påkallade, äfvensom att de sakkunniga hafva sin uppmärksamhet fäst på frågan om möjligheten och lämpligheten af förändring i afseende å sjöpatrulleringen.

Då således den af motionären väckta frågan utan att någon Riksdagens skrifvelse aflåtes lärer blifva uppmärksammas, synes det utskottet, som om skrifvelse i ämnet icke vore behöflig.

I anledning därpå får utskottet hemställa,

att Första Kammarerna icke måtte biträda Andra Kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 19 Maj 1909.

På utskottets vägnar:

A. WACHTMEISTER.
